

Vergaderjaar 2019–2020

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 808

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 mei 2020

Hierbij bied ik u het verslag aan van de informele Energieraad die op 28 april 2020 onder Kroatisch voorzitterschap plaatsvond middels een videoconferentie.

Tijdens de informele Energieraad werd van gedachten gewisseld over de impact van de COVID-19-crisis op de energiesector en de rol van de energiesector in de (economische) herstelmaatregelen na de COVID-19-crisis.

Tevens heeft de Commissie kort stilgestaan bij de INEKs en de langetermijnstrategieën voor verduurzaming van gebouwen als onderdeel van de herstelmaatregelen. Tenslotte heeft de Commissie een toelichting gegeven van de stand van zaken rondom een Wit-Russische kerncentrale.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

Presentatie Fatih Birol (IEA Executive Director)

De heer Birol gaf via een videoboodschap een presentatie over het herstel na de COVID-19-crisis. Zijn voornaamste boodschap was dat schone energie de kern moet zijn van het herstelpakket van de EU, met speciale aandacht voor lithiumbatterijen en groene waterstof. Daarbij is ook aandacht voor leveringszekerheid van belang.

COVID-19-crisis: impact op energiesector en rol van energiesector bij herstelmaatregelen

Gedachtenwisseling

De Raad heeft gesproken over COVID-19 en de energiesector. In een voorbereidend discussiestuk had het Kroatische voorzitterschap gevraagd hoe lidstaten de huidige situatie beoordelen en of zij behoefte hebben aan aanvullende maatregelen voor de energiesector om de COVID-19-crisis op te vangen, en hoe lidstaten denken dat initiatieven zoals de Renovatiegolf, hernieuwbare energieprojecten en het mechanisme voor een rechtvaardige transitie (Just Transition Mechanism) en andere initiatieven kunnen bijdragen aan een snel en efficiënt herstel.

Als reactie op de eerste vraag gaven lidstaten aan dat er ook in de huidige situatie geen sprake is van problemen met betrekking tot de leveringszekerheid. Het beeld is dat de integratie van de Europese energiemarkt en bestaande afstemmingsgremia goed hebben gefunctioneerd om problemen te voorkomen. Een aantal lidstaten wees daarbij op het belang van de interne markt en het vrije verkeer van werknemers om noodzakelijk onderhoud te kunnen voortzetten. De Commissie riep de lidstaten op om de situatie te blijven monitoren. Daarnaast wees de Commissie op het belang van het verstevigen van de Europese productieketens voor wind en zon om onderbreking van toevoer van onderdelen van buiten de EU te voorkomen. Enkele lidstaten steunden dit punt in hun interventies. Uiteindelijk riep de Commissie lidstaten op om de vraag voor hernieuwbare energie te blijven bevorderen, en om via tenders projecten in de pijplijn te houden.

Met betrekking tot de tweede vraag bleek er brede steun te zijn voor het standpunt dat de herstelmaatregelen in lijn moeten zijn met de doelen van de *Green Deal*. Met name Noordwest-Europese lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten daarbij het belang van klimaatneutraliteit in 2050. Enkele voornamelijk Oost-Europese lidstaten verwezen naar de rol die aardgas speelt bij een groen herstel.

Veel lidstaten gaven aan een tijdige presentatie van de strategie voor energiesysteemintegratie van belang te vinden voor een groen herstel. Enkele lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten daarbij het belang van schone waterstof voor de strategie, waar andere lidstaten zich primair op elektrificatie richtten. Meerdere lidstaten benoemden Wind op Zee als prioriteit voor het herstelplan van de Commissie. Daarbij werd de Commissie ook verzocht om in het najaar de strategie voor offshore hernieuwbare energiebronnen te presenteren en te voorkomen dat deze wordt uitgesteld.

Enkele lidstaten stelden op de mogelijke negatieve effecten van de lage CO₂-prijs onder het Europese Emissiehandelssysteem (EU ETS) aan de orde. Enkele Noord-Europese lidstaten, waaronder Nederland, steunden

in dat kader aanpassing van het EU-ETS mechanisme door bijvoorbeeld een minimum CO₂-prijs te introduceren. Verder werd in dat kader de Carbon Border Adjustment Mechanism expliciet door een aantal lidstaten gesteund.

Veel lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten het belang van de verduurzaming van gebouwen als onderdeel van de herstelmaatregelen. Daarnaast werden de positieve effecten van de zogenoemde «Renovation Wave» op de (binnenlandse) werkgelegenheid benoemd.

Ten aanzien van staatssteunregels geeft een aantal lidstaten, waaronder Nederland, aan dat deze meer in lijn moeten worden gebracht met het doel van klimaatneutraliteit in 2050 en dat goedkeuringsprocedures voor nieuwe energietechnologieën versneld dienen te worden.

Het Green Recovery Plan van de Commissie moet volgens lidstaten rekening houden met een «eerlijke transitie». Een aantal voornamelijk Oost-Europese lidstaten pleit voor financiering in de vorm van subsidies ter verwezenlijking van het Green Recovery Plan. Zij benadrukken dat het daarbij moet gaan om subsidies en niet om leningen.

Het Kroatische voorzitterschap concludeert dat de energiesector cruciaal is voor het herstel en geeft aan uit te kijken naar spoedige presentatie van de strategieën die de Commissie zal publiceren ten aanzien van energie systeemintegratie in juni, hernieuwbare energie op zee in oktober en de «Renovation Wave» als onderdeel van de Green Recovery in september. Het Kroatische voorzitterschap geeft tevens aan ernaar te streven tijdens volgende Energieraad (gepland op 15 juni 2020) raadsconclusies aan te nemen over de rol van de energiesector in de Green Recovery.

Informatiepunt: Integrale Nationale Energie- en Klimaatplannen (INEKs)

De Commissie riep alle lidstaten op om hun definitieve INEK zo spoedig mogelijk in te dienen. Dit is volgens Eurocommissaris Simson noodzakelijk om de analyse van de INEKs, die gepland staat in juni van dit jaar, tijdig gereed te hebben. Op dit moment hebben vier lidstaten hun INEK nog altijd niet ingediend, ondanks verstrijken van de officiële deadline op 31 december 2019. De Commissie riep eveneens alle lidstaten op om hun langetermijnstrategie van renovatie in te dienen. Slechts vijf lidstaten, waaronder Nederland, hebben dit al gedaan.

Update Wit-Russische Kerncentrale

Desgevraagd gaf de Commissie een update over de situatie rondom de Wit-Russische Astravets-kerncentrale. De Commissie gaf aan dat Wit-Rusland zich heeft gecommitteerd aan de uitvoering van alle veiligheidseisen uit de eerder uitgevoerde stresstest en de rol van *European Nuclear Safety Regulators Group* (ENSREG) als waarnemer accepteert. Hoewel er voortgang is geboekt, blijven verdere monitoring en een gerichte stresstest volgens de Commissie noodzakelijk.